

celkově ukecané – krátit nejen ve vyznačených pasážích

Losy, Jan Antonín hrabě z Losinthalu (psán též Losi; Logi; z Losymthalu; z Losimthalu; z Losintálu), loutnista, skladatel, houslista, narozen asi 1650, hrad Štěkeň, zemřel 22. 8. 1721, Praha.

Rodina pocházela z kantonu Grisons ve Švýcarsku, roku 1627 se přestěhovala do Prahy kvůli příležitostem, které skýtala třicetiletá válka. Otec Jan Antonín Losy starší (zemřel 1682) sloužil jako dvorní kancléř, poté se stal inspektorem nad vinnými, pivními a solnými důchody armády. Matka Anna Constancia zemřela 1690 a Jan Antonín Losy mladší na její počest zkomponoval tombeau zachované v transkripci pro kytaru.

Roku 1648 byl Jan Antonín Losy starší povýšen do hodnosti baroneta a získal i mnohé majetky. Kapelník Gottfried Heinrich Stölzel uvádí roční příjem z nájmu 80 000 zlatých a zřejmě není daleko od pravdy. Budovy byly koupeny za symbolickou cenu buď jako poničené třicetiletou válkou nebo byly získány jako majetek zabavený protestantům, kteří opustili Čechy po bitvě na Bílé hoře. Po koupi několika domů na Hybernské ulici v Praze se Jan Antonín Losy starší rozhodl nechat na jejich místě postavit palác. Ten dodnes stojí na adrese Hybernská 7 a je znám spíše jako Lidový dům, sídlo České strany sociálně demokratické.

V roce 1648 dostal Losy starší též hrad Štěkeň, který rodina využila jako jediné obyvatelné místo na konci třicetileté války. Tam se podle všeho narodil i Jan Antonín Losy mladší. Přesné datum narození neznáme. Jediný spolehlivý časový údaj je rok promoce – 1668. Datum úmrtí také není v historických dokumentech zcela jasné. Ernst Gottlieb Baron ve svém spise o historii loutny uvádí, že zemřel ve věku přibližně 80 let. Dlabacž uvádí věk 83 let a Eitner se odvolává na Matthesona s 80 roky. Tito všichni si zřejmě spletli Losyho mladšího se starším. Podle Erika Vogla bylo loutnistovi v době smrti 71 let, narodil se tedy roku 1650. Přesné datum narození však nikdy nezjistíme, neboť údaje ze Štěkne existují až od roku 1687, předchozí spisy zničil požár. Losy získal doktorát z filosofie na Karlo-Ferdinandově universitě v roce 1668. Tehdy nebylo ve šlechtických kruzích ničím výjimečným, že doktorát získal osmnáctiletý mladík. Na titulním listě disertační práce s názvem *Conclusiones philosophicae, seuphilosophia Margaritis exornata* se nachází i portrét mladého loutnisty (jediný dochovaný vůbec).

„V mládí se chopil loutny a stal se takovým virtuózem, že mu nebylo rovno ani ve Francii ani v Itálii,“ píše Dlabacž. První kontakt s loutnou poskytl mladému hraběti jeho sluha a učitel Achazius Kazimir Huelse. Další vzdělání ve hře na loutnu získal zřejmě při svých studijních cestách, o nichž však nemáme žádné spolehlivé informace. Je ale jasné, že více než italský styl ho ovlivnila novofrancouzská loutnová škola v čele s Denisem Gaultierem. Jistě víme jen, že se Jan Antonín Losy zúčastnil v roce 1697 hudební soutěže v Lipsku. Kromě Losyho na loutnu soutěžil Bachův předchůdce v úřadu kantora u Svatého Tomáše Johann Kuhnau na klavír a Pantaleon Hebenstreit na Pantaleon. Dobové prameny hovoří o tom, že Losy údajně zahrál tak vznešeně jako Besard.

Podle Dlabacze Losy údajně každý nový nápad okamžitě zapisoval a byl pro to ochoten i zastavit koně. Moc nespal, ráno vstával brzy, dopoledne se věnoval svému úřadu, ale odpoledne už v sále hrál na housle doprovázen křídlem. Často prý držel prodlevy na disonanci velmi dlouho a volal „E' una nota d'oro!“ načež stejný úsek přehrál třikrát i čtyřikrát. Obdivoval Lullyho, a tak každý večer přehrával čísla z jeho nových oper. Tím se udržoval v kondici, to byl jeho život. Když zemřel, obdivovatelé ovázali loutnu a housle černou stuhou, aby naznačili, že zvuky jsou mrtvé. Losy byl člověkem veselým a vtipným, v kompozici předčil všechny Francouze. Dlabacž též píše o mrtvici. Kromě Lullyho se nechal Losy nejvíce unést hudbou Johanna Josepha Fuxe, s nímž zřejmě přicházel do styku při svých služebních cestách do Vídně. Jak Lullyho, tak i Fuxe propagoval pořádáním koncertů ve svém paláci v Hybernské ulici.

První autor zmiňující se o Losym je loutnista Philipp Franz Le Sage de Riché, jenž vydal Losyho „Courante extraordinaire“ ve své sbírce *Cabinet des Lauten* (Wrotzlaw 1695). Je to jediná skladba jiné než francouzské proveniencí v tomto sborníku a jediná Losyho skladba vydaná za jeho života tiskem. O tom, jak si Le Sage Losyho cenil, svědčí i titulní list této sbírky, kde je zobrazeno pět knih jedna na druhé. Spodní je otočena hřbetem jinam, takže nepřečteme jméno. Dále čteme Gaultier, Mouton, Dufaut a na nejvrchnější Losy. V předmluvě se dále dočteme, že Losy je princem všech loutníků. V roce 1715 Losyho navštívil Stölzel a zmiňuje se o tom, že hrabě trávil rána v posteli a hrál na loutnu. Tehdy mu bylo 65 let a zřejmě prodělal nějaké srdeční onemocnění, či Dlabacžem zmíněnou mrtvici.

Datum smrti bylo dlouho neznámé. Adolf Koczirz uvádí v *Österreichische Lautenmusik zwischen 1650 und 1720* rozmezí 9. 8. a 2. 9. 1721 a argumentuje sepsáním závěti a zapsáním závěti do státního registru. Vogel však našel zápis v jiné farnosti, než kam náležel palác v Hybernské ulici, kde stojí, že Losy zemřel 22. 8. 1721 ve věku 71 let na vodnatelnost. Pohřben byl, stejně jako jeho otec, v nedalekém kostele Neposkvrněného početí Panny Marie. Ten byl součástí kláštera, který padl za oběť josefínským reformám, roku 1810 získal empírovou podobu a byl přestaven na skladiště tabáku. Při této přestavbě byla Losyho hrobka zničena.

Výběr z Losyho díla byl vydán v Koczirzově *Österreichische Lautenmusik zwischen 1650 und 1720* (1918) s poznámkami o interpretaci publikovaných skladeb. Většího zájmu se Losyho dostalo až od Emila Vogla. Těžištěm jeho bádání byla loutnová hudba v barokních Čechách, přičemž největší úsilí věnoval právě studiu života a díla Jana Antonína Losyho. Souhrn svého bádání představil ve dvou studiích vydaných in memoriam prestižní Lute Society of America. Jedná se o studie „Johann Anton Losy: Lutenist of Prague“ a „The Lute Music of Johann Anton Losy“. Voglova rozsáhlá, leč nekompletní, badatelská pozůstalost se v roce stého výročí jeho narození (2001) dostala do Národní knihovny. Sbírkou, leč neúplnou, obsahuje 4500 skladeb necelé stovky autorů z více než stovky rukopisů a tisků ze 16. až 18. století. To vše ve Voglově rukopisu (asi 5000 stran) ve 40 svazcích mezi lety 1962 a 1975. Součástí této kolekce je také množství fotografií originálních rukopisů a tisků, souhrnný autorský rejstřík odkazující na skladby v jednotlivých svazcích a také (nezvěstné) dvě varianty incipitového katalogu díla **J. A.** Losyho s rejstříky podle zemí a knihoven, nástrojů,

způsobu psaní Losyho jména, tónin a forem. Je třeba zmínit, že brněnský muzikolog Jaroslav Pohanka připravoval práci *Loutna a její podíl na vývoji instrumentální hudby v Čechách*, z níž však kvůli náhlému úmrtí dokončil pouze první díl věnovaný hudbě 16. století. Pohanka je též autorem úvodu k 38. svazku edice *Musica antiqua Bohemica*, která obsahuje několik Losyho skladeb v úpravě pro kytaru

Literatura

- BARON, Ernst Gottlieb. *Historisch-Theoretisch und Practische Untersuchung des Instruments der Lauten*. Nürnberg: Johann Friedrich Rüdiger, 1727 s. 73–76
- DLABACŽ, Gottfried Johann. *Allgemeines historisches Künstler-Lexikon für Böhmen und zum Theil auch für Mähren und Schlesien*. Praha, 1815 s. 231–232
- EITNER, Robert. *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon der Musiker und Musikgelehrten der christlichen Zeitrechnung bis zur Mittedesneunzehnten Jahrhunderts: 6. Band. La. — Milleville, Barnaba..* Leipzig: Breitkopf & Haertel, 1902 s. 207
- FINSCHER, Ludwig. Die Musik in Geschichte und Gegenwart: allgemeine Enzyklopädie der Musik : 26 Bände in zwei Teilen. 2., neubearbeitete Ausg. Kassel: Bärenreiter, c2004, xii, 1660 sl. ISBN 3761811217.
- GERBER, Ernst Ludwig. *Historisch-Biographisches Lexicon der Tonkünstler welches Nachrichten von dem Leben und Werken musikalischer Schriftsteller, berühmter Componisten, Sänger, Meister auf Instrumenten, Dilettanten, Orgel- und Instrumentenmacher, enthält Bd.: 1 A – M.* Leipzig: Johann Gottlob Immanuel Breitkopf, 1790 s. 817–818
- KOCZIRZ, Adolf. *Denkmäler der Tonkunst in Österreich: Volume 50 (Jahrg. XXV/2)*. Wien: Artaria & Co., 1918 s. 82-84
- LOSY, Jan Antonín. *Pièces de guitare*. In: *Musica antiqua Bohemica*. 5. vyd. Praha: Editio Supraphon, 1979, xxxviii, 46 s.
- MATTHESON, Johann. *Grundlage einer Ehren-pforte, woran der tüchtigsten Capellmeister, Componisten, Musikgelehrten, Tonkünstler & Leben, Wercke, Verdienste & erscheinen sollen*. Hamburg, 1740 s. 171–172
- SIMPSON, Adrienne a Tim CRAWFORD. *Losy, Jan Antonín*. In: *The New Grove dictionary of music and musicians*. 2nd ed. New York: Grove, 2001, xi, sl. 205–206. ISBN 0-333-60800-3.
- ŠTĚDRONĚ, Bohumír. *Losy Jan Antonín*. In: *Československý hudební slovník osob a institucí: svazek první A–L*. Praha: Státní hudební vydavatelství, 1963 s. 841
- ŠTUDENT, Miloslav. *Loutnová hudba v pozůstalosti Emila Vogla*. In: *Národní knihovna: Knihovnická revue*. Praha: Národní knihovna 2002 roč. 13 č. 2 s 111–112 ISSN 1214-0678
- TICHOTA, Jiří. *Losy*. In: *Die Musik in Geschichte und Gegenwart: Allgemeine Enzyklopädie der Musik*. 2., neubearbeitete Ausg. Kassel: Bärenreiter, c2004, x, s. 491–495. ISBN 3761811217.
- TROLDA, Emilián. *Losy Jan Antonín*. In: *Pazdírkův slovník naučný: 2b*. Brno: Oldřich Pazdírek, 1938 s. 59
- VOGL, Emil. *Johann Anton Losy. Lutenist of Prague*. In: *Journal of the Lute Society of America*. Clarkston: The Lute Society of America, 1980 s. 58–86. ISSN 0076-1524
- VOGL, Emil. *The Lute Music of Johann Anton Losy*. In: *Journal of the Lute Society of America*. Clarkston: The Lute Society of America, 1981 s. 5–58. ISSN 0076-1524